

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	20728 журналістика
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	061 Журналістика

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

01.07.2021 р.

Справа № 1017/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 06 "Журналістика" у складі:

Бондаренко Тетяна Григорівна – головуєчий,
Бабенко Вікторія Володимирівна,
Близнюк Андрій Сергійович,
Романюк Вікторія Сергіївна,
Сінько Андрій Сергійович,
Сірінюк-Долгарьова Катерина Григорівна,
Шулик Роман Тарасович,

за участі запрошених осіб:

Школьник Інна Олександрівна - проректор із науково-педагогічної роботи – представник ЗВО,
Садівничий Володимир Олексійович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	20728
Назва ОП	журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію з визначенням "зразкова".

За – 7, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

У відомостях про самооцінювання сформульовано цілі ОП, які гармонізовані з місією та стратегією ЗВО, що регламентовані в «Стратегічному плані розвитку СумДУ на 2020 - 2026 рр.».

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

не застосовується

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

не застосовується

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

не застосовується

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

ОНП розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» і «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)». Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для рівня вищої освіти доктора філософії – 60 кредитів ЄКТС. Для вибіркових дисциплін освітнього складника в навчальному плані передбачено 15 кредитів, що становить 25 % від загальної кількості кредитів ОНП.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст освітньої програми, освітні компоненти, структура освітньої програми чіткі. Зміст ОНП структурований, чітко відображає її мету, цілі та фокус, усі освітні компоненти логічно пов'язані. Обов'язкові компоненти освітньої програми увідповіднені із загальними та фаховими компетентностями, результатами навчання та становлять логічну взаємопов'язану систему. Інноваційність змісту освітньої програми полягає в тому, що вона постійно реагує на вимоги сучасного суспільства; зважає на тенденції та перспективи розвитку медіагалузі; постійно модернізує зміст і методи навчання; наявне поєднання науки про журналістику, технологій навчання, досягнень медіапрактики.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Освітньо-наукова програма сформована на компетентнісній основі з орієнтацією на результати навчання, зі збалансуванням загальної та поглибленої фахової підготовки, а також забезпечення індивідуалізації навчання (включення дисциплін вільного вибору для розвитку індивідуальних освітніх траєкторій). ОК «Методологія та методи наукових досліджень», «Методика підготовки наукових праць», «Сучасні дискурси журналістикознавства» мають як фундаментальний (формують ЗК1–3, 9), так і фаховий (ФК1, 2, 3, 5, 6) складники. Дисципліни взаємодоповнені для формування теоретичних знань і сталих практичних навичок, спрямованих на поглиблене оволодіння методологією та методами наукового дослідження, процедурами перевірки емпіричного матеріалу та способами й прийомами його опрацювання, технологіями медіадосліджень, з огляду на закономірності, традиції й новації журналістикознавчого дискурсу; на професійне набуття лінгвістичних, металінгвістичних та цифрових компетентностей, необхідних для проектування академічних текстів і композиції змістових елементів. Саме підхід, спрямований на поглиблене оволодіння методологією та методами, є інноваційним у підготовці аспірантів до самостійного виконання наукомістких актуальних досліджень.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Особливість програми полягає в тому, що формування індивідуальної освітньої траєкторії спрямоване на поглиблену індивідуальну підготовку до проведення дослідження за темою дисертації, тож практичні заняття для аспірантів із вибраної дисципліни можуть проводити різні викладачі – ті з них, хто більше обізнаний у темі; дає змогу вибирати навчальні дисципліни як з інших рівнів освіти, так і з інших ОНП; може відбуватися дистанційно – через особисті електронні кабінети, що є в кожного викладача, аспіранта, студента; передбачає фахові відкриті онлайн-курси, такі як «Coursera», «ВУМ online» тощо. Загалом індивідуальна освітня траєкторія реалізована через індивідуальний план виконання ОНП підготовки доктора філософії та вільний вибір навчальних дисциплін. В університеті сформована чітка й повна нормативна база для забезпечення права здобувачів на вільний вибір дисциплін. Усі документи, усі каталоги вибіркових дисциплін представлені на сайтах кафедри, факультету, університету.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

На ОНП передбачена та реалізують практичну підготовку здобувачів із викладацької, наукової та журналістської діяльності. Усі, хто навчається на докторській програмі з журналістики в СумДУ, залучені до практичної діяльності: аспіранти за сумісництвом викладають у фаховому коледжі університету, де проводять підготовку за спеціальністю Об1 «Журналістика» освітньо-професійного ступеня «Молодший бакалавр»; аспіранти за сумісництвом проводять практичні заняття зі студентами-журналістами бакалаврату; аспіранти беруть участь у виконанні наукових робіт, що фінансують із державного бюджету України, Національним фондом досліджень України, за рахунок укладання господарських договорів й отримують за це заробітну плату; працюють у прес-службах, рекламних відділах, редакціях газет і телекомпаній на платній основі. Також обов'язковою освітньою компонентою є педагогічна практика.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Аспіранти залучені до організації та проведення багатьох заходів університетського, обласного й усеукраїнського рівнів, що розвивають у них навички світоглядного, загальнонаукового, фахового, психокомунікативного та інших планів. Це, зокрема, виступи на конференціях та науковому аспірантському семінарі «Scientia Magnae»; підготовка студентів перших курсів до наукових заходів; висвітлення в мас-медіа університетських подій; участь у підготовці та проведенні тренінгів; спортивна активність; позанавчальна діяльність тощо.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній. Змістові характеристики освітньої програми корелюють із чинною Національною рамкою кваліфікацій.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОНП відображає фактичне навантаження здобувачів та відповідає досягненню цілей і програмних результатів навчання: 60 кредитів за нормативу для підготовки докторів філософії від 30 до 60 кредитів ЄКТС; 41 кредит – нормативні дисципліни, 15 – дисципліни вільного вибору здобувача, 4 – асистентська педагогічна практика. У розрізі видів навчальної роботи: аудиторна робота – 600 год (33,33 %), самостійна робота студента – 1200 год (66,67 %). Обсяг

годин, відведених на СРС у межах окремої дисципліни, за ОНП у середньому становить 67 %. Для підвищення ефективності самостійного освоєння матеріалу, у зв'язку з розвитком дистанційних форм навчання, використовують відкриті електронні навчальні ресурси (<https://elearning.sumdu.edu.ua/>) СумДУ, електронний інституційний репозитарій (SumDU Repository) та інші відкриті освітні ресурси як СумДУ (<https://ocw.sumdu.edu.ua/>), так і світу.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

СумДУ є учасником пілотного проекту щодо впровадження дуальної форми здобуття освіти, започаткованого МОН України (наказ №1296 від 15.10.2019), що триватиме до 2023 р. На ОНП «Журналістика» запроваджені й діють такі елементи дуальної освіти: 1) здобувачі поєднують навчання з роботою за фахом, при цьому мають право на індивідуальне навчання; 2) залучення до науково-дослідницької роботи випускової кафедри з виконанням посадових обов'язків молодшого наукового співробітника згідно з трудовими договорами з оплатою праці; 3) виконання ролі наукових керівників під час підготовки студентів 1–2-х курсів до наукової конференції «Перший крок у науку»; 4) робота членами журі на обласному та Всеукраїнському турнірах юних журналістів; 4) викладацька діяльність у базовому та позабазових підрозділах СумДУ. Реалізація цих елементів дуальної освіти сприяє підвищенню якості практичної підготовки аспірантів-журналістів відповідно до реальних вимог ринку праці. Такий підхід підготовки аспірантів є інноваційним і вартим поширення в інших ЗВО.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання за ОНП чіткі та зрозумілі. ЗВО розробив і надав чинності низці документів, що регулюють діяльність університету й оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО та підтверджені у звіті ЕГ.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

не застосовується

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

не застосовується

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

не застосовується

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

не застосовується

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

не застосовується

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

не застосовується

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

У доборі форм і методів навчання переважають інноваційні формати (інтерактив, перехресна дискусія, мозковий штурм та ін.), хоч належну увагу звернено й на традиційні аспекти викладання. Університет адаптований до викликів, пов'язаних із пандемією, та активно впроваджує технології дистанційного навчання.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Підготовка докторів філософії спеціальності 061 «Журналістика» побудована так, що здобувач має право використовувати всі наявні матеріальні й кадрові ресурси, звертатися по консультації до будь-кого з представників професорсько-викладацького складу як випускової кафедри та факультету ІФСК, так і всіх навчально-наукових підрозділів СумДУ. Саме це гарантує право здобувачеві звертатися по консультації до будь-кого з представників професорсько-викладацького складу як випускової кафедри та факультету ІФСК, так і всіх навчально-наукових підрозділів СумДУ. Такий підхід дає змогу також проводити спільні наукові дослідження з представниками інших галузей знань. Показовий приклад – реалізація грантового проекту від Національного фонду досліджень України: над його реалізацією спільно працюють аспіранти-журналісти, науковці з соціальних комунікацій, політології, соціології, перекладознавства, медицини. Також існує практика спільного наукового керівництва аспірантом. Викладачі, які працюють за ОНП, мають вагомий досвід професійної діяльності в таких сферах, як журналістика, реклама та PR, розроблення норм академічної доброчесності, проектна та грантова діяльність міжнародного й національного рівнів, регулярно беруть участь у міжнародних науково-дослідницьких проектах; постійно працюють гостьовими лекторами, головами та членами екзаменаційних комісій практично в багатьох ЗВО України. Повністю відповідає освітнім компонентам, які забезпечують викладачі, їхня наукова й навчально-методична публікаційна активність. Усі без винятку вчені, які працюють з аспірантами, мають публікації у виданнях, що індексовані міжнародними наукометричними базами даних Web of Science та Scopus і можуть бути як науковими керівниками, так і рецензентами та опонентами для аспірантів інших ЗВО. Проф. О. Кубатко – редактор видання, індексованого Web of Science core collection та Scopus «Environment, Development and Sustainability»; проф. О. Ткаченко – редактор фахового видання категорії «Б» «Філологічні трактати», доц. В. Садівничий – співредактор фахового журналу категорії «Б» «Образ». Усі без винятку викладачі, які працюють на ОНП, пройшли курси підвищення кваліфікації як у навчальних закладах України та світу, так і в міжнародних центрах сертифікації. Так, гарант ОНП В. Садівничий пройшов ПК за програмами «Керівництво науковою роботою здобувачів третього рівня вищої освіти за ОНП доктор філософії» (СН № 05408289/2943-20 від 10.12.2020), «Експерт з акредитації освітніх програм» (НАЗЯВО, сертифікат від 13.12.2019), Train for Trainers з розбудови потенціалу K2 (Еразмус+), «Train The Trainer» від InterlinkAcademy, а також стажувався в університетах Швеції, Польщі, Румунії, Німеччини. Кореляція академічної відповідності та освітніх компонентів, які забезпечують викладачі, є повною. Рівень науково-педагогічного складу дає змогу на базі СумДУ створювати разові ради для захисту дисертацій доктора філософії зі спеціальності 061 «Журналістика».

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів проходить на вакантні посади, згідно з чинним законодавством, зокрема, відповідно до «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Сумського державного університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів)». Обирають викладачів, які мають наукові ступені або вчені звання, відповідно до профілю кафедр. Конкурсний відбір проводять на засадах відкритості, гласності, законності, рівності членів конкурсної комісії, колегіальності, незалежності, обґрунтованості й об'єктивності ухвалення рішень, неупередженого ставлення до кандидатів. Прозорість проведення конкурсного відбору забезпечена чіткою формалізацією вимог до претендентів і регламентацією процесу, що супроводжуване публікацією інформації на сайті університету. Для проведення конкурсного відбору створена центральна конкурсна комісія, до складу якої входять проректори за напрямом діяльності, декан факультету, керівники підрозділів забезпечення навчального процесу та підвищення кваліфікації, голова представницького органу профспілок та студентського самоврядування. Основний критерій добору фахівців для викладання дисциплін – досвід у проблематиці та викладанні.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Робота з роботодавцями в Сумському державному університеті неодноразово узагальнена й популяризована на всеукраїнському рівні, чітко організована. Зокрема, регулярно проходять «День кар'єри», фестиваль науки, освіти й культури «СумДУ – сумчанам», куди запрошують роботодавців для обговорення співпраці. Експертну раду роботодавців (<http://surl.li/rasc>) за спеціальністю 061 «Журналістика» створено ще у 2015 році. 6 липня 2020 р. її склад оновлено. До неї входять мас-медійники та викладачі інших ЗВО. У засіданнях кафедри під час затвердження наукових тем аспірантів бере участь координаторка сумської експертної групи ІДПО, керівниця філії кафедри на виробництві, заслужена журналістка України А. Федорина. Для рецензування наукових статей аспірантів залучають науково-педагогічних працівників провідних ЗВО України. Саме Сумський державний університет ініціював проведення асистентської аспірантської практики у ЗВО України, де проходить підготовка молодших бакалаврів та бакалаврів спеціальності 061 «Журналістики». Зокрема, завершується розроблення договору з Національним університетом харчових технологій. Така ініціатива отримала схвальну підтримку під час зустрічі експертної групи зі стейкхолдерами.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Участь професіоналів-практиків та експертів галузі в підготовці докторів філософії вимагає не стільки проведення занять у класичній формі, скільки науково-консультаційної, тренінгової та інших форм роботи. Саме на це й орієнтуються в СумДУ. Зокрема, для консультування аспірантів та проведення з ними майстер-класів щодо структурування та виголошення доповідей у різні роки залучені академіки М. Жулинський та М. Сулима, а також Міхаель Мозер (Австрія), О. Федорук, Н. Сидоренко та ін. У межах проекту «Регіональний професійний центр базової медіаосвіти» (діє за підтримки ФР ЗМІ Посольства США в Україні, керівник О.Ткаченко) для аспірантів, студентів і

викладачів тренінги провели А. Куликов, В. Лубчак, І. Пенчук, В. Різун, І. Стрембіцький, В. Іванов. За проекту MeDiAPLUR відкриту лекцію прочитав проф. Падерборнського університету М. Бойтнер. Питання динаміки розвитку інформаційного простору Сумщини обговорили з представником Нацради України з питань телерадіомовлення в Сумській області Л. Якубенко. Отже, здобувачі отримують практичні знання, а кафедра – зворотний зв'язок від роботодавців щодо сучасних вимог і тенденцій ринку праці в медіа- та освітній галузях.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

У навчальному закладі функціонує чітко регламентована система підвищення кваліфікації викладачів, яку організовує та реалізує Центр розвитку кадрового потенціалу навчального закладу. Діють короткотермінові та довготермінові програми підвищення кваліфікації та низка програм стажувань. Також викладачі постійно проходять стажування в провідних навчальних закладах України, Німеччини, Румунії, Польщі, Великобританії, США та інших країнах. Створено умови для академічної мобільності за програмами Еразмус+ (СумДУ входить до ТОП5 ЗВО України, які отримали найбільшу кількість проектів з академічної мобільності Еразмус+). Унікальним є і той факт, що 5 викладачів випускової кафедри мають сертифікат на знання іноземної мови B2, 6 викладачів випускової кафедри проходять безоплатні дворічні курси англійської мови в СумДУ. Науково-педагогічні працівники, які є науковими керівниками аспірантів, пройшли стажування в медіаорганізаціях.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Для активізації діяльності викладачів щодо забезпечення якості освіти запроваджено конкурс педагогічних інновацій, інновацій ІКТ для сучасної освіти ICT4EDU, кращій НПП, кращій викладач очима студентів, які передбачають моральне та матеріальне заохочення. Показники, що характеризують якість навчально-наукової роботи, беруть до уваги під час визначення рейтингу структурних підрозділів із механізмами стимулювання. Виплачують премії науково-педагогічним працівникам за активну науково-дослідницьку роботу, за публікацію статей у високорейтингових наукових журналах, за видання монографій європейськими мовами, за підвищення індексу Гірша тощо. Система матеріального і морального заохочень регламентована «Положенням про порядок надання щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам Сумського державного університету за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків».

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

не застосовується

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

На ОНП об1 «Журналістика» здобувачів з особливими освітніми потребами немає. Попри цей факт, СумДУ створив необхідні умови для навчання таких осіб.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними

для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура розв'язання конфліктних ситуацій регламентована низкою документів, зазначених у звіті ЕГ та в самоаналізі ЗВО. Працює Комісія з етики та управлінням конфліктами. Забезпечена анонімність звернень.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Відповідно до нормативної бази та рекомендацій Ради із забезпечення якості відбувається перегляд, оновлення та/чи модернізація освітніх програм. Підставами для оновлення є: пропозиції РПП, викладачів, здобувачів, їхніх представницьких органів; висновки експертної ради роботодавців; рекомендації інших зовнішніх стейкхолдерів; результати опитувань стейкхолдерів; зміни ресурсних умов реалізації ОНП. Результати оновлення відображені в навчальному плані, робочих програмах і силабусах дисциплін тощо. Модернізація ОНП передбачає зміни в змісті й умовах реалізації, може стосуватися всіх її компонентів, відбувається в разі зміни Національної рамки кваліфікацій, стандартів вищої освіти; за результатами зовнішнього/внутрішнього оцінювання якості; за ініціативою керівництва СумДУ, деканату факультету в разі аналізу динаміки набору здобувачів; за ініціативою гаранта або РПП за відсутності набору абітурієнтів; за ініціативи ключових стейкхолдерів для врахування змін, що відбулися в науковому полі, на ринках праці та освітніх послуг тощо. Модернізована ОНП проходить повторне затвердження.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі вищої освіти – безпосередні учасники перегляду ОНП та всіх процедур забезпечення якості освіти. Участь у цих процедурах здобувачі беруть шляхом членства в НТСА СумДУ та НТСА факультету ІФСК, Раді з забезпечення якості СумДУ та Раді з якості факультету, у роботі РПП з розроблення та супроводження ОНП, у Студентській агенції співдії якості освіти. Також забезпечено зворотний зв'язок зі всіма здобувачами освіти. Це регулярні (раз на рік) обов'язкові опитування щодо якості організації освітньої діяльності; опитування щодо якості освітніх програм; проведення фокус-групових дискусій щодо якості ОНП; опитування, у разі потреби – з окремих проблемних питань. Підсумки опитувань доступні на сайті випускової кафедри. Активну участь як у розробленні ОНП, так і в підготовці докторів філософії загалом беруть випускники аспірантури 27.00.01 «Теорія та історія соціальних комунікацій» галузі «Соціальні комунікації», що функціювала в СумДУ впродовж 2012 – 2016 років.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Реалізовано такі форми партнерства з роботодавцями в контексті процедур забезпечення якості: зовнішня експертиза ОП під час її затвердження та модернізації (рецензентами, зокрема, виступали професори Н. Поплавська, В. Олексенко, Н. Сидоренко, журналісти В. Бойко та Тетяна Федорів (Трошинська); участь роботодавців у РПП; активна діяльність із 2015 року Експертної ради роботодавців (ЕРР) зі спеціальності Об1 «Журналістика». Зокрема, ЕРР рішення про оновлення ОНП ухвалювала 02.10.2018 (протокол № 2) та 28.11.2019 (№ 3).

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

На випусковій кафедрі ведуть системну роботу з аналізу основних траєкторій працевлаштування випускників для визначення необхідних компетентностей і результатів навчання для успішного працевлаштування за фахом. Випускники аспірантури працюють як у СумДУ (С. Зайцева, Ю. Коваль), так і в національних (Ю. Козир, О. Євтушенко) та закордонних (О. Фомиця) бізнес- і медіаструктурах. Випускники, зокрема, надають консультативну допомогу щодо вдосконалення фахового складника підготовки журналістів науковців і практиків.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

У СумДУ реалізують комплексну внутрішню систему забезпечення якості (ВСЗЯ) відповідно до сформованої інституційної структури. Здобувачі беруть участь у ній через опитування й фокус-групи, результати яких аналізує декан, завідувач кафедри, гарант, викладачі та наукові керівники, що дає змогу формувати комплекс заходів для покращення якості освітньої діяльності, упровадження нових освітніх компонентів, удосконалення викладання й наукового керівництва. Результати опитування обговорюють на засіданнях РПП, Ради із забезпечення якості факультету та Ради забезпечення якості СумДУ. Для вдосконалення ВСЗЯ на рівні кафедр у СумДУ проходить щорічна

перевірка їхньої діяльності за системою критеріїв і показників перевірки, розроблених Бюро моніторингу якості освіти та освітньої діяльності. Зокрема, в опитуванні 2020 р. 7,1% аспірантів висловили незадоволеність ефективністю підтримки щодо доступу до наукометричних баз даних. Для виправлення ситуації науковими керівниками аспірантами опрацьовані ці питання. Як результат, дві аспірантки мають публікації. Усі інші працюють над підготовкою статей для високореєтингових міжнародних видань. В опитуванні 2021 р. цей показник оцінений лише на «добре» та «відмінно».

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

За ОНП підготовки докторів філософії з журналістики акредитація є первинною. Попередніх результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти від зовнішніх інституцій, що беруть до уваги під час удосконалення освітньої програми, немає.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Внутрішня система забезпечення якості (ВСЗЯ) СумДУ (<http://surl.li/ffbu>) має п'ять інституційних рівнів, що чітко продемонстровано в самоаналізі. У СумДУ працює Комісія з етики управління конфліктами, яка розробила алгоритм ведення конфліктних ситуацій, згідно з яким уживають заходів у разі надходження скарг. Також функціонує система культури якості вищої освіти, що сприяє превенції можливих порушень. Усі приклади внутрішнього забезпечення якості освітньої програми підтверджені експертною групою за підсумками зустрічей зі здобувачами, стейкхолдерами та керівниками ЗВО.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу регульовані Законом України «Про вищу освіту», Статутом СумДУ, «Положенням про організацію освітнього процесу» в університеті, «Кодексом академічної доброчесності», «Кодексом корпоративної культури» та іншими нормативними актами. Усі ці документи є у вільному доступі на сайті університету в розділі «Реєстр основної нормативної бази СумДУ» (<http://surl.li/kguz>). Вихід на документи можливий і зі сторінки «PhD підготовка» на сайті випускової кафедри (<http://surl.li/rclt>). Основні нормативні акти доводять до відома й докладно пояснюють аспірантам із перших днів навчання за програмою.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Усі освітні програми обов'язково запропоновані до обговорення не пізніше, ніж за місяць. Така практика наявна в СумДУ, вона регламентована «Положенням про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету». Так, обговорення проєкту ОНП «Журналістика» на 2021–2022 навчальний рік тривало з 15 грудня 2020 року до 12 червня 2021 року. Проєкт для обговорення доступний у Каталозі освітніх програм. Відгуки про проєкт від стейкхолдерів оприлюднюються на сайті випускової кафедри (<http://surl.li/rtrig>). На Експертній раді роботодавців проведено попередній розгляд проєкту ОНП 2021–2022 навчального року (<http://surl.li/rrik>).

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Оприлюднення точної та достовірної інформації про освітньо-наукову програму Об1 «Журналістика» в Сумському державному університеті унікальне. По-перше, інформативним і чітко структурованим є офіційний веб-сайт ЗВО, де й формується інформація про підготовку докторів філософії. Головна інформація зібрана на сторінці Інституту підготовки кадрів вищої кваліфікації (<https://doctorate.sumdu.edu.ua/uk/>). Також інформація про ОНП оприлюднена на сайті факультету ІФСК в рубриці аспірантура (<http://surl.li/xmun>). Основну інформаційну підтримку здобувачів забезпечує сайт кафедри, на якому створена сторінка «PhD підготовка» (<http://surl.li/rsel>). Тут усебічно, повно, широко продемонстровано все, що пов'язано з підготовкою докторів філософії: особливості навчання в СумДУ, склад ради роботодавців та членів експертної групи, правила вступу, ОНП всіх років, підсумки опитувань здобувачів, наукова та навчальна робота, довідкові матеріали тощо. Також інформація до здобувачів доведена через персональні електронні кабінети (<http://surl.li/obxl>). Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надана доступна і зрозуміла

інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку й критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів у формі силабуса, що підлягає оприлюдненню в каталозі курсів як обов'язкового складника інформаційного пакета ЄКТС. Університетом за результатами вивчення досвіду провідних національних та закордонних ЗВО вибрана інтерактивна форма представлення інформації про освітні компоненти, зручна для користувачів через можливість контекстного відбору за певними критеріями, детального ознайомлення з тими параметрами, що їх цікавлять, тощо. При цьому внесення до каталогу курсів повної та перевіреної інформації щодо освітніх компонентів у формі силабусів та її підтримання в актуальному стані реалізують через систему електронного документообігу та один з основних її складників – загальноуніверситетський інформаційний сервіс «Шаблон електронного документа», що передбачає електронне погодження та візування. Загалом дотримано вимог до диджиталізації освітніх процесів в Україні та вибудовано освітній процес згідно з тенденціями становлення цифрової держави.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Здобувачі мають низку можливостей для апробації результатів наукових досліджень. Це підтверджують факти організації щорічних наукових конференцій, наукового семінару, видання збірників матеріалів. Для оптимального наукового пошуку обладнано навчальні приміщення, бібліотека, сформовано фонд літератури, навчально-наукові лабораторії, аудиторії з аудіо- й відеотехнікою, комп'ютерні класи з ліцензованим програмним забезпеченням тощо.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Оцінка А. Рекомендації відсутні.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендовано уникати повторів в освітніх компонентах. Активніше залучати випускників аспірантури до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендовано поряд із пропонуванням можливостей для здобувачів посилити їхню реальну міжнародну академічну мобільність. Розробити алгоритм залучення до співпраці гостей професорів – іноземних та українських.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендовано постійно оновлювати зміст ОК науковими результатами, що отримують викладачі в межах своїх досліджень, та відображати це в силабусах. Зробити більш регулярними (понад тричі на рік) засідання аспірантського наукового семінару «Scientia Magnae» («Наукою возвеличуюсь»). На сторінці PhD сайту випускової кафедри передбачити сторінку, присвячену випускникам аспірантури різних років. Посилити публікаційну активність наукових керівників і здобувачів у рецензованих наукових виданнях, що індексовані наукометричними базами «Scopus» та/або «Web of Science Core Collection».

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Варто перспективно оновлювати заходи з академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси

Оцінка А. Рекомендації відсутні.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Оцінка А. Рекомендації відсутні.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Оцінка А. Рекомендації відсутні.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Оцінка А. Рекомендації відсутні.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Оцінка А. Рекомендації відсутні.

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

БОНДАРЕНКО ТЕТЯНА ГРИГОРІВНА